

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Wachthokje halte 'Vier Winden' in Tervuren

monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Wachthokje halte 'vier winden', Tervuren, Sint-Pauluslaan zonder nummer
– monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/24104/102.1

Joeri Mertens

26/07/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Thema	4
1.1.	Vlaamse Rand	4
1.2.	Klein erfgoed	4
1.3.	Wachthokjes als klein erfgoed	5
2.	Beschrijvend gedeelte	6
2.1.	Situering	6
2.2.	Historisch overzicht	6
2.2.1.	Tramhalte Vossem	6
2.2.2.	Tramlijnen 929 en 930	6
2.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	7
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
3.	Evaluerend gedeelte	7
3.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	7
3.2.	Motivering van het type bescherming	8
3.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	8
3.4.	Juridische toestand	8
3.4.1.	Onroerend Erfgoed:	8
3.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	8
4.	Beheersvisie	8
4.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	8
4.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed	9
4.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	9
5.	Bronnen	9
6.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	10
6.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	10
6.2.	Fotobijlage	10

1. THEMA

In de beleidsbrief 2017¹ voorziet minister Bourgeois onder initiatief 13 het verder inventariseren en opstellen van beschermingsvoorstellen in hanteerbare deelpakketten. Daarbij wordt de Vlaamse Rand genoemd als initiatief volgend op de lopende herinventarisatie.

Dit dossier behoort tot de thematisch-geografische beschermingscampagne 'Klein erfgoed in de Vlaamse Rand' waarin 12 items worden voorgesteld voor bescherming.

1.1. Vlaamse Rand

De 'Vlaamse Rand' omvat de 19 Vlaamse gemeenten die een gordel vormen rond het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, meer bepaald: Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Overijse, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Zaventem.

1.2. Klein erfgoed

Klein erfgoed is volgens de definitie in de Inventaris van het Onroerend Erfgoed² een zeer ruim begrip dat omheiningen, fontein, gedenktekens, kruisen, sculpturen, kapellen, uurwerken, tuinelementen, ... omvat. Kleine erfgoedelementen zijn in het straatbeeld aanwezig, maken het leven aangenamer, zijn uitermate nuttig of functioneren als stiltepunt.

Veel openbaar klein erfgoed staat in nauwe verbinding met het volksgeloof zoals blijkt uit de vele kleine kapellen, wegwijzers, heiligen- en Christusbeelden, standbeelden en fetisjbomen die de Vlaamse stads- en dorpskernen en het platteland sieren.

Er zijn tevens de publieke uitingen van macht zoals de schandpalen, perrons en marktkruisen.

Daarnaast zijn er de grens- en afbakeningspalen, rustbanken, waterputten en pompen, fontein, lantaarns, wegwijzers, kilometer- en mijlpalen, wachthuisjes, geodetische punten, en ander functioneel straatmeubilair.

De herdenkingstekens gelden als collectief geheugen voor historische personen of feiten zoals de beide wereldoorlogen of ongevals- en moordkruisen voor individuen.

Ook op privéterrein, vaak in grote domeinen en parken, kan klein erfgoed voorkomen onder de vorm van tuinpriëlen, keermuren, omheiningen, eendenkooien, sculpturen, ...

Kleine erfgoedelementen zijn echter zo evident in onze leefomgeving dat ze zelden opgemerkt worden. Het is een erfgoedtype dat ook vandaag nog met gelijkaardige moderne typologieën in het straatbeeld aanwezig is. Nog steeds worden er wegwijzers, verlichtingspalen, herdenkingstekens en ongevalskruisen opgericht.

Het zijn fragiele erfgoedelementen die stilletjes verdwijnen net omdat ze klein en evident zijn, omdat hun functie voorbijgestreefd is, omdat ze verplaatst of vervangen worden door nieuwere exemplaren. Van de 7 wegwijzers die sinds 2001 werden geregistreerd in de Vlaamse Rand bleven er anno 2017 nog 5 bewaard; nog in 2007 werd een 17de-eeuws moordkruis gerenoveerd met een volledig verlies van authenticiteit en erfgoedwaarde als gevolg.

Het agentschap Onroerend Erfgoed screende in het voorjaar van 2017 de Inventaris van het Onroerend Erfgoed in Vlaanderen op klein erfgoed op openbaar domein in de Vlaamse Rand. De 56 opgenomen kleine erfgoedelementen vertegenwoordigen alle hoger opgesomde categorieën. Niet betreedbare kapellen die traditioneel tot het 19de en 20ste-

¹ VLAAMS PARLEMENT 2016: 931 (2016-2017) – Nr. 1 ingediend op 21 oktober 2016 (2016-2017) Beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2016-2017 ingediend door minister-president Geert Bourgeois [online] <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2016-2017/g931-1.pdf>, Brussel, 26 (geraadpleegd op 26 mei 2017).

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *klein erfgoed* (ID: 237) [online], <https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/237> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

eeuwse kleine erfgoed worden gerekend zijn niet onderzocht wegens hun specifieke typologie. Zeven relictten werden vroeger reeds wettelijk beschermd.

- Beersel, Kapel de Roode Poort, dorpsgezicht sinds 2004, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/701>.
- Grimbergen, waterpomp uit de 19de eeuw, dorpsgezicht sinds 1997, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/587>.
- Kraainem, standbeeld Joséphine Charlotte, monument sinds 2014, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1854>.
- Kraainem, standbeeld koningin Astrid, monument sinds 2014, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1850>.
- Sint-Genesius-Rode, kruis van graaf de Croix, dorpsgezicht sinds 1982, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1894>.
- Tervuren, beeld van een Afrikaanse olifant, monument sinds 2009, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12224>.
- Tervuren, pijlerkapel met lindes, landschap sinds 1950, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/836>.

De resterende erfgoedrelictten werden in functie van een potentiële bescherming geselecteerd op basis van volgende criteria: authenticiteit, zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit, ensemblewaarde en contextwaarde.

Er worden 12 kleine erfgoedrelictten op openbaar domein, verspreid over de volledige Vlaamse Rand, voorgesteld ter bescherming:

- 2 ongevalskruisen (in Beersel en Sint-Genesius-Rode)
- 1 wachthokje in Tervuren
- 1 kunstwerk in Dilbeek
- 1 grenspaal in Zaventem
- 1 kilometerpaal in Tervuren
- 3 pijlerkapellen (2 in Beersel en 1 in Dilbeek)
- 3 wegwijzers (2 in Sint-Pieters-Leeuw en 1 in Hoeilaart)

1.3. Wachthokjes als klein erfgoed

In de Inventaris van het Onroerend Erfgoed werden voor heel Vlaanderen slechts 6 wachthokjes opgenomen. Ze dateren allemaal uit de 20ste eeuw.

- Bredene, Tramstation Bredene, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/54428>
- Kortrijk, Wachthuis, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59481>
- Kraainem, modernistisch bushok, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/208781>
- Middelkerke, tramhokje, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55012>
- Oostende, tramwachthuisje, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/72881>
- Tervuren, Wachthokje Vier Winden, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/215671>

Twee ervan werden opgetrokken in modernistische stijl. Het exemplaar te Tervuren is niet alleen het oudste van de twee, zijn cirkelvormige vormgeving is bovendien voor zover nu bekend uniek in Vlaanderen. Enkel de tramhalte met wachthokje uit 1909 in Oostende werd beschermd als monument (MB 26/5/2005).

Bibliografie:

BAAS H., MOBACH B. & RENES H. 2005: *Leestekens van het landschap 188 landschapselementen in kort bestek*, Utrecht, 56.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Beschermd klein erfgoed onder de loep* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/portaal/bericht/267> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *klein erfgoed (ID: 237)* [online], <https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/237> (geraadpleegd op 21 februari 2017).

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Situering

Het wachthokje halte 'vier winden' bevindt zich in Tervuren in een plantsoen aan de kruising van de Sint-Pauluslaan en de Leuvensesteenweg.

2.2. Historisch overzicht

2.2.1. Tramhalte Vossem

Het wachthokje werd opgericht door de Belgische Maatschappij voor Buurtspoorwegen in Tervuren op het punt waar twee spoorlijnen samenkomen om vervolgens een gezamenlijk traject te volgen en ter hoogte van het station van Vossem terug te splitsen. Het wachthokje werd opgetrokken in 1941-43. De oudst bekende foto³ dateert uit 1945.

Het VlaTam (Vlaams Tram en Autobusmuseum) bezit verschillende plannen betreffende de beide tramlijnen en de halte Vossem. In bundel 932/5 bleef een '*regeling van de gemeenschap "vier winden"*' bewaard die de onkosten voor de bouw van deze gezamenlijke halte verdeelde. Een plan van de site uit 1942 vermeldde voor de eerste keer de tramhalte, inclusief de verwijzing naar een plan 100/22428. Dat (bouw)plan werd echter niet in het archief van het VlaTam teruggevonden. Uit de bundel blijkt verder dat in 1941-42 de grondwerken voor een '*betonnen schuilhutje*' werden uitgevoerd. In 1943 werd de eindafrekening gemaakt. Bij de sloop van de spoorlijn Leuven-Tervuren vanaf 1954 bleef de halte 'Vier winden' expliciet op de plannen ingetekend staan wat wijst op een doelbewust behoud ervan.

Uit de verschillende plannen blijkt dat de tramhalte op een eiland stond tussen de lijn Brussel-Leuven en een aansluiting van de lijn Tervuren-Leuven met een spoor naar Brussel en één naar Leuven.

2.2.2. Tramlijnen 929 en 930

Bij de aanleg van de treinlijnen in de 19de eeuw richtten de private bedrijven zich voornamelijk op de verbinding van grote steden. Kleinere steden en gemeenten bleven verstoken van ontsluiting door publiek transport. In 1875 maakte de Belgische staat het mogelijk om kleinere sporen aan te leggen en trams met een lichter gewicht te laten rijden. De investeringskosten lagen daardoor lager. Als gevolg daarvan ontwikkelde er zich een net van buurtspoorwegen of tramlijnen, eerst in de steden, vanaf 1885 ook op het platteland. De Nationale Maatschappij voor Buurtspoorwegen (NMVB), die speciaal voor dat doel werd opgericht in 1884, nam vooral de aanleg van tramlijnen op het platteland voor haar rekening. De overheden bouwden de lijnen; de privésector baatte ze uit. Tijdens het interbellum ging de NMVB, uit noodzaak, ook steeds meer de uitbating voor haar rekening nemen.

Het wachthokje in Tervuren was gelegen langs twee buurtspoorlijnen die van het station van Vossem tot aan de halte 'Vier Winden' een gezamenlijk traject volgden:

- de buurtspoorweg 929 verbond Brussel Sint-Joostplaats met Leuven en Diest, via Schaarbeek, Evere, Kraainem, Sterrebeek, Moorsel, Vier Winden (Tervuren) -

³ VER ELST A. 1981: *De Brabantse buurttram in beeld*, Zaltbommel.

Vosseme (Station) en Bertem. De lijn werd in stadia aangelegd vanaf 1885 en was op het traject Brussel-Leuven volledig operationeel vanaf 1897. De elektrificatie van de lijn vond plaats tussen 1907 en 1937 waarna de doorgaande elektrische dienst tussen Brussel en Leuven ingevoerd werd.

- De buurtspoorweg 930: Tervuren (Koninklijk Museum voor Midden Afrika) – Vosseme (Vier Winden) – Leuven - Tienen. Het was een stadslijn van Leuven in aansluiting op lijn 929. Vanaf 1893 werd de lijn in fases aangelegd.

Wanneer de Nationale Maatschappij voor Buurtspoorwegen in de jaren 1920 ook bussen ging inzetten voor de exploitatie van de lijnen waren de dagen van de tramlijnen geteld. Het Leuvense stadsnet werd 'verbust' in 1952-1954, de tramlijn Brussel-Leuven in 1961. De lijn werd opgebroken in 1963 en in 1964 werd in het kadasterarchief een mutatie geregistreerd waarbij de buurtspoorweg Tervuren-Leuven plaats maakte voor de Sint-Pauluslaan. De gronden werden verkaveld en verkocht aan de gemeente Tervuren. Op dat ogenblik kwam het wachthokje 'Vier Winden' op een grasveld te staan.

2.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De tramhalte is een modernistisch betonnen wachthuisje opgetrokken op een cirkelvormige plattegrond. Het paddenstoelvormige overluifelend dak wordt ondersteund door een uitwaaiierende centrale pijler. Ertegenaan zijn vier muurtjes gebouwd die vroeger windschermen droegen zoals te zien op de foto uit 1945. De metalen onderdelen van de windschermen bleven deels bewaard.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend wachthokje, is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 27 februari 2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Het gebouw werd vlak voor 2004 hersteld. Behoudens verborgen gebreken, bevindt het gebouw zich in goede bouwfysische toestand.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

In de Inventaris van het Onroerend Erfgoed werden slechts 6 historische wachthokjes opgenomen, alle daterende uit de 20ste eeuw. Het exemplaar in Tervuren is het enige in modernistische stijl opgetrokken exemplaar met een cirkelvormige plattegrond. Enkel het tramwachthuis uit 1909 in Oostende werd reeds beschermd (2005).

Het betonnen wachthuisje halte 'Vier Winden' is een zeldzame getuige van de geschiedenis van de buurtspoorwegen in Vlaanderen en de Vlaamse Rand voorafgaand aan de verbussing in de jaren 1950 waardoor het een grote historische waarde heeft. De unieke vormgeving met cirkelvormige plattegrond van de halte 'Vier Winden' is het gevolg van de uitzonderlijke lokale situatie waarbij de twee tramlijnen Brussel-Leuven en Tervuren-Leuven in Vosseme een gezamenlijke spoorbedding gebruikten.

Tevens is het wachthokje een zeldzaam voorbeeld van de architecturale vormgeving van modernistisch straatmeubilair uit de jaren 1941-1943 die in zijn vormgeving, beperkt tot de zuivere functionaliteit, het geloof in een gemoderniseerde maatschappij veruiterlijkte. De voor Vlaanderen unieke architecturale vormgeving heeft volgende modernistische kenmerken: het cirkelvormige plattegrond, het paddenstoeldak op één centrale pijler, het gebruik van zichtbaar gewapend beton en de nu verdwenen glazen wanden. Die elementen samen maken dat het wachthokje grote architecturale waarde heeft.

3.2. Motivering van het type bescherming

Het wachthokje halte 'vier winden' wordt beschermd als monument. Het Onroerendergoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemene belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Gezien de erfgoedwaarde van dit bouwkundig erfgoed zich beperkt tot de oppervlakte van het gebouwtje, zonder ruimere context, wordt gekozen voor een monumentenbescherming.

3.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De afbakening beperkt zich tot het wachthuisje daar de directe omgeving bestaat uit een begraasd perceel zonder erfgoedwaarde.

3.4. Juridische toestand

3.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Het wachthokje werd opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed onder ID-nummer 215671 en vastgesteld sinds 14 december 2013.

3.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Conform het gewestplan Leuven, goedgekeurd bij koninklijk besluit op 7 april 1977 ligt het wachthokje in woongebied.

4. BEHEERSVISIE

4.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Een conservatie houding ten opzichte van het wachthokje wordt geprefereerd. Het reconstrueren van de glaswanden behoort tot de mogelijkheden.

4.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechtouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

Om de erfgoedwaarden van het onroerend goed dat met dit besluit wordt beschermd in stand te houden legt het besluit een aantal bijkomende bijzondere voorschriften op. Deze zijn opgenomen in artikel 4 van het besluit.

4.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

5. BRONNEN

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Mutatieschetsen en bijhorende mutatiestatuten Tervuren, afdeling I (Tervuren), Afdeling C (Tervuren), 1964/29.

Vlaams Tram en autobuseum, Archiefbestand Buurtspoorwegen, 929/1, 932/2, 932/3, 932/5 & 932/8.

BLANCHARD & CO G. 2000: *De buurtspoorwegen in de provincie Brabant*, s.l.

S.N. 2004: *Modernisme en art deco*, Sprimont.

Beschermingsdossier: Wachthokje halte 'Vier Winden', monument

VANDENBREEDEN J. & VANLAETHEM F. 1996: *Art Deco en modernisme in België Architectuur in het Interbellum*, Architectuur in België, Tielt.

VAN LOO A. 2003: De vele gezichten van het modernisme 1914-1945 in: VAN LOO, A. (red), *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen.

VER ELST A. 1981: *De Brabantse buurttram in beeld*, Zaltbommel.

WESTON R. 1996: *Modernism*, London.

KUSEE W. 2016: *Personal website of Wim Kusee (part: tramlines in Belgium - NMVB/SNCV)* [online], <http://www.kusee.nl/tram/01-history.html> (geraadpleegd op 24 februari 2017).

S.N 2015: *Vosseem* [online], <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vosseem> (geraadpleegd op 28 februari 2017).

S.N. s.d.: *Buurtspoorwegen van de provincie Brabant* [online], https://nl.wikipedia.org/wiki/Buurtspoorwegen_van_de_provincie_Brabant (geraadpleegd op 24 februari 2017).

S.N. s.d.: *Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen* [online], https://nl.wikipedia.org/wiki/Nationale_Maatschappij_van_Buurtspoorwegen (geraadpleegd op 24 februari 2017).

S.N. s.d.: *Overstaphalte "Vier Winden" voor de pendel naar Tervuren* [online], https://nl.wikipedia.org/wiki/Buurtspoorwegen_van_de_provincie_Brabant#/media/File:S_terrebeek-Vosseem_20.jpg (geraadpleegd op 24 februari 2017).

6. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

6.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Afzonderlijk document

6.2. Fotobijlage

Afzonderlijk document